

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS ANKE- OG KÆREMÅLSUDVALGS DOMBOG

HØJESTERETS KENDELSE
afsagt fredag den 9. januar 2026

Sag 54/2025

Advokat Jakob Lunøe kærer Østre Landsrets salærfastsættelse i sagerne:

Anklagemyndigheden

mod

Tiltalte 1

og

Anklagemyndigheden

mod

Tiltalte 3 og

Tiltalte 2

I tidligere instans er truffet afgørelse af Østre Landsrets 20. afdeling den 8. januar 2025 (S-2875-20 og S-2364-22).

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Kurt Rasmussen, Jens Kruse Mikkelsen og Kristian Korfits Nielsen.

Påstande

Advokat Jakob Lunøe har nedlagt påstand om, at han tillægges salær med yderligere 114.925 kr. med tillæg af moms, subsidiært et af Højesteret fastsat salær og mere subsidiært at sagen hjemvises til fornyet behandling ved landsretten.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om stadfæstelse.

Sagsfremstilling

Ved anklageskrift af 13. december 2014 rejste anklagemyndigheden tiltale mod Tiltalte 1, Tiltalte 2, Vidne 2, Tiltalte 3 og Vidne 1 for bl.a. bedrageri af særlig grov beskaffenhed til et samlet beløb på ca. 72 mio. kr. Under sagens behandling i byretten blev Tiltalte 1's sag udskilt på grund af længerevarende forfald hos Tiltalte 1.

I byretten var advokat Jakob Lunøe beskikket som forsvarer for Tiltalte 1. Hovedforhandlingen i sagen mod Tiltalte 1 blev gennemført i perioden fra den 19. februar 2019 til den 28. september 2020, hvor byretten afsagde dom. Tiltalte 1 blev ved byrettens dom straffet med fængsel i 4 år og 6 måneder. Dommen blev anket af Tiltalte 1 med påstand om frifindelse.

Ved dommen blev Tiltalte 1 pålagt at betale sagens omkostninger for byretten, herunder bl.a. 2.157.170 kr. i salær til den beskikkede forsvarer, advokat Jakob Lunøe. Det fremgår af Københavns Byrets salærtilkendelse af 28. september 2020, at salæret omfattede et beløb på 616.935 kr. med tillæg af moms for sagen mod Tiltalte 1 og et beløb på 1.540.235 kr. med tillæg af moms for deltagelse i sagen mod Vidne 1, Vidne 2, Tiltalte 2 og Tiltalte 3.

Advokat Jakob Lunøe kærede byrettens afgørelse om salær med påstand om at blive tillagt yderligere salær på 48.160 kr. med tillæg af moms, subsidiært at der tillagdes et yderligere salær efter landsrettens skøn. Ved kendelse af 29. oktober 2020 stadfæstede landsretten byrettens afgørelse. Af retsbogen fremgår bl.a.:

”Advokat Jakob Iuel Lunøe har til støtte for påstanden navnlig gjort gældende, at han efter anmodning fra retsformanden har udarbejdet skriftlig procedure i sagen, og at han endvidere bør tillægges salær for deltagelse i 1½ dags retsmøde henholdsvis den 4. og 11. september 2020 i parallelsagen mod de andre tiltalte. Dommen i sagen mod Tiltalte 1 blev anket umiddelbart efter afsigelsen den 28. september 2020, hvorfor retsmøderne i parallelsagen klart kan få betydning for Tiltalte 1's ankesag. Det har ikke været tilkendegivet fra anklagemyndighedens side og i øvrigt heller ikke været tilfældet, at nogen af retsmøderne i parallelsagen ikke angik Tiltalte 1, og der har derfor også været almindelig forberedelse til samtlige retsmøder.

Dommeren har henholdt sig til den trufne afgørelse og navnlig anført, at advokat Jakob Iuel Lunøe har fået salær i overensstemmelse med taksterne for hovedforhandlede sager i både sagen mod Tiltalte 1 og parallelsagen, og således samlet har fået et salær på

2.157.170 kr. Sagerne er identiske på nær et enkelt forhold, og bevisførelsen har i overvejende grad været den samme. Der har ikke været stillet krav om skriftlig procedure, og i øvrigt er advokat Jakob Iuel Lunøes tidsforbrug i forbindelse med den skriftlige procedure rigeligt betalt ved de allerede udbetalte a conto salærer. Da retsmøderne henholdsvis den 4. og 11. september 2020 ligger efter sagen mod Tiltalte 1 var optaget til dom, men før domsafsigelsen, må det være Østre landsret, der i forbindelse med anke-sagen tager stilling til et eventuelt honorar for disse dage.

Efter votering afsagdes

k e n d e l s e:

Landsretten er under de foreliggende omstændigheder enig med byretten i, at stillingtagen til salær for deltagelse i retsmøderne den 4. og 11. september 2020 må ske i forbindelse med salærfastsættelsen for ankesagens behandling.

Der er uenighed om, hvorvidt retsformanden anmodede om udarbejdelse af skriftlig procedure. Landsretten finder imidlertid ikke grundlag for at tilsidesætte det af byretten udøvede skøn, hvorefter tidsforbruget til udarbejdelsen af den skriftlige procedure kan anses for indeholdt i det samlede udbetalte salær for de to sager.”

Hovedforhandlingen i sagen mod de andre tiltalte blev gennemført i perioden fra 20. september 2017 til den 12. juli 2022, hvor byretten afsagde dom. Tiltalte 3 blev straffet med fængsel i 3 år. Tiltalte 2 blev straffet med fængsel i 4 år og 6 måneder. Dommen blev anket af Tiltalte 2 og Tiltalte 3 med påstand om frifindelse.

Under ankesagernes behandling besluttede landsretten, at sagen mod Tiltalte 1 og sagen mod Tiltalte 2 og Tiltalte 3 skulle behandles sammen.

Advokat Jakob Lunøe var af landsretten beskikket som forsvarer for Tiltalte 1 i ankesagen frem til 28. oktober 2021. Advokat Jakob Lunøe blev senere beskikket som forsvarer for Tiltalte 3 i ankesagen.

Ved salæropgørelse af 7. november 2024 anmodede advokat Jakob Lunøe om at blive tillagt salær som forsvarer i ankesagen. Salæropgørelsen omfattede bl.a. et beløb på 132.015 kr. med tillæg af moms for deltagelse i to retsmøder den 4. og 11. september 2020 under hovedforhandlingen i byretten i sagen mod Tiltalte 3 og Tiltalte 2 m.fl. og deltagelse i 14 retsmøder i perioden fra den 1. oktober 2020 til den 28. juni

2021 i byretten i samme sag. Deltagelsen i de 14 retsmøder skete som beskikket forsvarer for Tiltalte 1 i landsretten.

Landsretten afsagde dom den 15. november 2024. Ved dommen blev Tiltalte 1 straffet med fængsel i 5 år, hvoraf 4 år og 6 måneder blev gjort betinget under hensyn til bl.a. sagens varighed, jf. straffelovens § 82, nr. 13. Tiltalte 2 blev straffet med 4 års betinget fængsel. Tiltalte 3 blev straffet med 2 års betinget fængsel. Landsretten bestemte, at statskassen skulle betale sagens omkostninger for landsretten for så vidt angik alle tre.

Ved retsbog af 2. december 2024 tilkendte landsretten advokat Jakob Lunøe salær med 857.665 kr. med tillæg af moms. Landsretten anmodede samtidig om at få oplyst, på hvilket grundlag advokat Jakob Lunøe gav møde i byretten i sagen mod Tiltalte 3 og Tiltalte 2 m.fl.

Af mail af 9. december 2024 fra advokat Jakob Lunøe til landsretten fremgår:

”I anledning af landsrettens anmodning om at få oplyst, på hvilket grundlag jeg gav møde i byretten til de anførte retsmøder, kan jeg oplyse, at alle advokater i de 2 sager, der blev ført sideløbende med hinanden, blev indkaldt til hinandens retsmøder, da de omhandlede samme sagskompleks. Jeg gav møde på de retsdage, som havde interesse for min klient, hvorimod jeg undlod at møde til retsdage, der var uden betydning for min klient. De 2 sager i byretten endte med at blive til S-2875-20 og S-2364-22, der blev sammenlagt i landsretten. Min salæranmodning omfatter de dage, hvor jeg gav møde i byretten, min deltagelse fremgår af retsbøgerne, og anmodningen er helt i overensstemmelse med sædvanlig retspraksis.”

Ved retsbog af 8. januar 2025 bestemte landsretten, at advokat Jakob Lunøes anmodning om salær for fremmøde i byretten i sagen mod Tiltalte 3 og Tiltalte 2 ikke kunne tages til følge. Af retsbogen fremgår bl.a.:

”Landsretten bemærker, at to af de omhandlede retsmøder, den 4. og 11. september 2020, fandt sted før, der den 28. september 2020 blev afsagt dom i byretten i sagen mod Tiltalte 1, og således før denne sag var anket til landsretten. Landsretten finder, at det må påhvile byretten at tage stilling til advokat Jakob Lunøes salærkrav for disse to dage.

Advokat Jakob Lunøes deltagelse i de øvrige retsmøder var ikke aftalt med eller godkendt af landsretten, der havde beskikket advokat Jakob Lunøe som forsvarer for Tiltalte 1 under ankesagen. Når det endvidere tages i betragtning, at advokat Jakob Lunøe

kunne have gjort sig bekendt med dommen i sagen mod de tiltalte Tiltalte 3 og Tiltalte 2 m.fl., når denne forelå, og på dette grund-lag kunne have taget stilling til, i hvilket omfang han ønskede at afhøre vidner eller til-talte i sidstnævnte sag under ankesagen mod Tiltalte 1, finder landsretten det ikke godtgjort, at advokat Jakob Lunøes tilstedeværelse har været nødvendig, og at der der-for skulle tilkomme ham salær.”

Ved landsrettens retsbog af 27. januar 2025 blev advokat Jakob Lunøe tillagt yderligere salær på 14.200 kr. med tillæg af moms. Salæret blev fastsat som salær for 5 timer for retsmødet den 4. september 2020 og 3 timer for retsmødet den 11. september 2020 med henvisning til de pr. 1. januar 2020 gældende salærtakster for beskikkede forsvarere i straffesager, pkt. A. 14.

Anbringender

Advokat Jakob Lunøe har anført navnlig, at sagerne i byretten foregik parallelt. Da sagerne var forbundne, blev alle forsvarerne indkaldt til begge sager i byretten, idet vidnernes og de tiltaltes forklaringer havde betydning for begge sager. Han blev derfor indkaldt til retsmøder-ne i byretten i den anden sag, efter at Tiltalte 1's sag var afsluttet i byretten og anket til landsretten. Han gav møde på de retsdage, som havde interesse for Tiltalte 1's sag, og und-lod at møde til de retsdage, der var uden betydning for Tiltalte 1's sag.

Landsrettens retsbog af 8. januar 2025 er i strid med praksis. Landsretten statuerer, at når én ret indkalder en forsvarer til et retsmøde i sager, der er forbundne, skal en anden ret (landsret-ten) på forhånd godkende fremmødet. Gældende praksis er, at det overlades til den indkalden-de ret og forsvareren at bedømme, hvorvidt retsmødet har betydning for klienten. Hvis retten har indkaldt, og forsvareren giver møde, tilkendes der salær herfor.

Ved retsbog af 27. januar 2025 tilkendte landsretten ham 14.200 kr. med tillæg af moms i yderligere salær for to retsmøder af henholdsvis 5 og 3 timers varighed den 4. september 2020 og 11. september 2020. Beløbet skulle rettelig have været 23.120 kr. med tillæg af moms, jf. landsretspræsidenternes vejledende takster pr. 1. januar 2024. Det er kutyme, at det er de vej-ledende takster på sagens sluttidspunkt, der anvendes.

Det var ikke på forhånd meddelt ham, at retsmøderne ikke klart angik hans klient. Der skal derfor tilkendes hovedforhandlingssalær og ikke tilstedeværelsessalær. Højesterets kendelse i UfR 2003.1737/3 om retsplejelovens § 852 er ikke relevant i nærværende sag.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at sagen mod Tiltalte 1 og sagen mod de andre tiltalte havde forbindelse til hinanden, da sagerne i meget vidt omfang omfattede de samme forhold.

På tidspunktet for retsmøderne i perioden fra den 1. oktober 2020 til den 28. juni 2021, som der er anmodet om salær for, var sagen mod Tiltalte 1 imidlertid afsluttet ved byretten og anket til landsretten. I en sådan situation må vurderingen af, om advokat Jakob Lunøe skal tillægges salær, bero på, om advokatens tilstedeværelse var rimeligt begrundet i hensynet til varetagelsen af Tiltalte 1's forsvar i ankesagen. Anklagemyndigheden er enig med landsretten i, at advokat Jakob Lunøes tilstedeværelse ikke var nødvendig til varetagelse af Tiltalte 1's forsvar i ankesagen. Advokat Jakob Lunøe kunne have gjort sig bekendt med dommen i sagen mod de andre tiltalte, når denne forelå, og på dette grundlag have taget stilling til, i hvilket omfang han ønskede at afhøre vidner eller tiltalte i denne sag under ankesagen mod Tiltalte 1.

Vedrørende landsrettens retsbog af 27. januar 2025 om tilkendelse af salær for deltagelse i retsmøder den 4. og 11. september 2020 har landsretten med rette fastsat salæret med henvisning til salærtaksternes pkt. 14 om tilstedeværelsessalær til 14.200 kr. med tillæg af moms. Landsretten anvendte de vejledende salærtakster for 2020, da arbejdet i det hele var udført i 2020. Advokat Jakob Lunøe var ikke forpligtet til at være til stede under retsmøderne og havde ikke ret til at stille spørgsmål under retsmøderne. I den situation kan der ikke antages at være knyttet særlig forberedelse til forsvarerens deltagelse i retsmødet, og der skal derfor alene tilkendes tilstedeværelsessalær. Der henvises til princippet i Højesterets kendelse i UfR 2003.1737/3 om retsplejelovens § 852.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår fastsættelse af salær til advokat Jakob Lunøe som beskikket forsvarer for Tiltalte 1 i en sag om bedrageri af særlig grov beskaffenhed.

Straffesagen var oprindelig ved byretten én samlet sag mod bl.a. Tiltalte 1, Tiltalte 3 og Tiltalte 2. Tiltalte 1's sag blev imidlertid udskilt som følge af længerevarende forfald. Sagen mod Tiltalte 1 og sagen mod Tiltalte 3 og Tiltalte 2 m.fl. kørte herefter parallelt i byretten indtil den 28. september 2020, hvor der blev afsagt dom i Tiltalte 1's sag. Tiltalte 1 blev idømt

fængsel i 4 år og 6 måneder. Han ankede dommen til landsretten med påstand om frifindelse. I sagen mod Tiltalte 3 og Tiltalte 2 m.fl. afsagde byretten dom den 12. juli 2022. Tiltalte 3 blev idømt fængsel i 3 år, og Tiltalte 2 blev idømt fængsel i 4 år og 6 måneder. De ankede begge dom-men til landsretten med påstand om frifindelse.

I landsretten blev de to sager behandlet sammen, og der blev afsagt dom den 15. november 2024.

Advokat Jakob Lunøe var beskikket som forsvarer for Tiltalte 1 i byretten og var også frem til den 28. oktober 2021 beskikket som forsvarer for Tiltalte 1 i landsretten.

I forbindelse med ankesagens afslutning anmodede advokat Jakob Lunøe landsretten om salær som beskikket forsvarer i ankesagen. Salæropgørelsen omfattede bl.a. et beløb på 132.015 kr. med tillæg af moms for, inden Tiltalte 1's anke til landsretten, at have deltaget i to retsmøder henholdsvis den 4. og 11. september 2020 under hovedforhandlingen i byretten i sagen mod Tiltalte 3 og Tiltalte 2 m.fl. og for som beskikket forsvarer for Tiltalte 1 i ankesagen at have deltaget i 14 retsmøder i perioden fra den 1. ok-tober 2020 til den 28. juni 2021 i byretten i samme sag.

Landsretten bestemte ved retsbog af 8. januar 2025, at advokat Jakob Lunøes anmodning om salær for fremmøde i byretten i sagen mod Tiltalte 3 og Tiltalte 2 ikke kunne tages til følge. Af retsbogen fremgår bl.a., at landsretten fandt, at det påhvilede byretten at tage stilling til advokat Jakob Lunøes salærkrav for retsmøderne den 4. og 11. september 2020. Af retsbogen fremgår endvidere, at advokat Jakob Lunøes deltagel-se i de øvrige retsmøder ikke var aftalt med eller godkendt af landsretten, der havde beskikket advokat Jakob Lunøe som forsvarer for Tiltalte 1 under ankesagen. Det fremgår også, at advokat Jakob Lunøe kunne have gjort sig bekendt med dommen i sagen mod de tiltalte Tiltalte 3 og Tiltalte 2 m.fl., når denne forelå, og på dette grundlag kunne have taget stilling til, i hvilket omfang han ønskede at afhøre vidner eller tiltalte i sidstnævnte sag under ankesagen mod Tiltalte 1. Landsretten fandt herefter, at det ikke var godtgjort, at advokat Jakob Lunøes tilstedeværelse havde været nødvendig.

Ved retsbog af 27. januar 2025 bestemte landsretten, at advokat Jakob Lunøe skulle tillægges yderligere salær på 14.200 kr. med tillæg af moms vedrørende retsmøderne den 4. og 11. september 2020.

For Højesteret er spørgsmålet, om advokat Jakob Lunøe skal tilkendes salær for som beskikket forsvarer for Tiltalte 1 i ankesagen at have været til stede i 14 retsmøder i perioden fra den 1. oktober 2020 til den 28. juni 2021 under hovedforhandlingen i byretten i sagen mod Tiltalte 3 og Tiltalte 2 m.fl. Der er endvidere spørgsmål om salærtilkendelse for deltagelse i retsmøderne den 4. og 11. september 2020.

Salær til en beskikket forsvarer i en straffesag skal, jf. bl.a. Højesterets kendelser af 9. oktober 2015 (UfR 2016.481) og af 11. januar 2017 (UfR 2017.1189), fastsættes med udgangspunkt i de vejledende salærtakster og med hensyntagen til det opnåede resultat, sagens beskaffenhed og arbejdets omfang.

Det fremgår af retsplejelovens § 741, stk. 3, 1. pkt., at salær til en beskikket forsvarer fastsættes af den ret, der har foretaget beskikkelsen. Det følger heraf, at det er den ret, der har foretaget beskikkelsen, der vurderer rimeligheden af det salær, som den beskikkede forsvarer skal tilkendes.

Efter de foreliggende oplysninger finder Højesteret ligesom landsretten, at advokat Jakob Lunøes tilstedeværelse under retsmøderne i perioden fra den 1. oktober 2020 til den 28. juni 2021 i straffesagen i byretten mod Tiltalte 3 og Tiltalte 2 m.fl. ikke kan anses for at have været nødvendig til varetagelse af Tiltalte 1's forsvar i ankesagen, hvor advokat Jakob Lunøe indtil den 28. oktober 2021 var beskikket for Tiltalte 1.

Med hensyn til fastsættelse af salær for deltagelse i retsmøderne den 4. og 11. september 2020 skal Højesteret bemærke, at dette burde være foretaget af byretten, idet advokat Jakob Lunøes fremmøde i straffesagen mod Tiltalte 3 og Tiltalte 2 m.fl. fandt sted før, der den 28. september 2020 blev afsagt dom i byretten i straffesagen mod Tiltalte 1, og således før denne sag blev anket til landsretten. Højesteret finder imidlertid ikke anledning til at ophæve landsrettens salærafgørelse af 27. januar 2025, idet det tilkendte salær på 14.200 kr. med tillæg af moms for deltagelse i de to retsmøder må anses for udmålt i

overensstemmelse med landsretspræsidenternes vejledende takster for salærer til forsvarere i straffesager, særligt pkt. A.14. Det bemærkes i den forbindelse, at det følger af de vejledende takster, at udgangspunktet om, at salær tilkendes efter de takster, der gælder på det tidspunkt, hvor der tilkendes salær, fraviges, hvis det med sagen forbundne arbejde i det væsentligste må anses for udført før dette tidspunkt. I så fald er det de tidligere gældende takster, som anvendes, sådan som det er sket i den foreliggende sag.

Højesteret stadfæster på den anførte baggrund landsrettens afgørelse om tilkendelse af salær til advokat Jakob Lunøe som forsvarer for Tiltalte 1.

Thi bestemmes :

Landsrettens afgørelse om salær til advokat Jakob Lunøe som forsvarer for Tiltalte 1 stadfæstes.